herpy

PILGIFTFROSKER

Three-striped Poison Frog

Ameerega trivittata

Ameerega trivittata er en stor, dagaktiv pilgiftfrosk på 4-6 cm fra skogbunnen i Amazonas. Den er svart med to lysegrønne striper langs sidene, og hannen bærer ofte 15-30 rumpetroll på ryggen til vann i én omgang. Frosken krever et romsligere terrarium enn de små pilgiftfroskene.

Familie: Dendrobatidae Tidligere navn: *Epipedobates trivittatus; Dendrobates trivittatus; Phobobates trivittatus*

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**4-6 cm** snute-kloakk-lengde
Levealder	**10-15 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Bakkelevende**
Biotop	**Regnskog og våtmark**
Hudgift i naturen	**Mild**
Hudgift i fangenskap	**Ingen** Oppdrettede dyr. Viltfangede dyr kan beholde giften lenge
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**70 × 50 × 50 cm** L × B × H for 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**23-25 °C**
Temperatur, natt	**19-22 °C**
Luftfuktighet	**70-100 %**
Vann	**Vannskål** dybde 1-2 cm
UVB	**Valgfritt** Ferguson-sone 1
Kosthold	**Små leddyr (spretthaler, bananfluer)**
Holdes	**Parvis**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Utvikling	**Rumpetrollene bæres til vann**
Egglegging	**På bakken**
Kjønnsmoden	**12-24 mnd.**
Egg per legging	**15-40**
Klekking	**15-22 dager**
Larvetid	**40-90 dager** fra klekking til metamorfose
Larvefôr	**Alger/planter og ferdigfôr**
Yngelpleie	**Vokter eggene og bærer rumpetrollene**

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Ameerega trivittata hører til de store pilgiftfroskene. Hannen blir omtrent 4 cm og hunnen opptil 6 cm, målt fra snute til kloakk. Rygg og sider er svarte, buken er svart med et blåaktig skjær bakerst, og beina er gulgrønne eller lysebrune. Fra snuten og ned mot bakbeina går to gulgrønne sidestriper. Fargen på stripene varierer mellom lokalitetene: oftest er de grønne, men gule og oransje dyr finnes også. Huden på ryggen er finkornet, mens flankene og buken er glatte, og tærne har ingen svømmehud.

Arten ble beskrevet av Johann Baptist von Spix i 1824 og har siden stått i slektene *Epipedobates*, *Dendrobates* og *Phobobates* før den kom til *Ameerega*.

Pilgiftfrosker lager ikke giftstoffene selv, men tar opp alkaloider fra maur og andre smådyr de spiser i naturen. Hos ville *A. trivittata* fra flere bestander er det funnet alkaloider av typen dekahydrokinoliner i huden. Hvor kraftig giften er for mennesker, er ikke dokumentert, og ville dyr regnes derfor bare som mildt giftige. Dyr som er oppdrettet på fôrdyr som bananfluer og spretthaler, får ikke giftstoffer og regnes som ufarlige. Vask likevel hendene før og etter kontakt, og ikke ta unødig på froskene, fordi huden deres er følsom.

Levetid og kullstørrelse i fangenskap er ikke dokumentert for selve arten. Levetiden er lånt fra pilgiftfrosker generelt.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl

Utbredelse og leveområde

Ameerega trivittata lever i det nordlige og vestlige Amazonas og de tilstøtende lavlandene: i nordlige Brasil, østlige Peru, Bolivia (blant annet Pando), sørlige Colombia (Putumayo og Amazonas), Venezuela (delstaten Bolívar), Guyana og Surinam. Arten er sannsynligvis også til stede i Ecuador og Fransk Guyana, men det er ikke bekreftet, så de to landene er ikke tatt med på kartet.

Frosken finnes i lavlandet fra omtrent 40 m opp til 500-600 m over havet. Arten er vurdert som ikke truet, men skogrydding er en trussel lokalt.

> **Naturlig utbredelse:** Bolivia, Brasil, Colombia, Guyana, Peru, Surinam og Venezuela.

LEVEOMRÅDE

Ameerega trivittata lever på bunnen av primær- og sekundærregnskog i lavlandet, i løvlaget og tett ved små vannsamlinger. Den finnes også ved periodiske ferskvannsmyrer og i skogkanter der det står vann i regntiden. Frosken er dagaktiv og lever mest på bakken, men hannene klatrer opp på forhøyninger for å rope, og arten kan sees opptil 1 m oppe i bromelier og trær.

I naturen skifter året mellom regntid og en tørrere periode. Hannene inntar og forsvarer små territorier i regntiden, og her foregår paringen. Hunnene er ikke territorielle. Eggene legges i løvet i regntiden, og hannen bærer rumpetrollene til vann, som kan ligge flere hundre meter fra territoriet hans. Hovedføden er maur, som det er rikelig av på skogbunnen.

Temperatur og luftfuktighet i skogen er høye og stabile hele året. Det er ikke dokumentert hvor kald natten blir på de enkelte lokalitetene.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon Les mer: Oppdrett av rumpetroll

Stell

TERRARIET

Et terrarium på minst 70 × 50 × 50 cm (lengde, bredde, høyde) passer til to voksne *Ameerega trivittata*. Arten er stor og aktiv, hannen vil ha plass til et revir, og frosken klatrer gjerne, så gi den greiner og hevede sitteplasser. Større er bedre, særlig hvis dyrene skal yngle. Et regnanlegg og en tåkemaskin anbefales. Glass holder på fuktigheten og gir fri utsikt, men lokket må ha store ventilasjonsflater med nett, slik at luften ikke blir stående stille.

Bunnen bygges bioaktiv: et drenslag av ekspanderte leirkuler eller grus nederst, et nett som skillelag og over det en fuktig plantejord, for eksempel en blanding av kokosfiber, orkidébark og sphagnum. Legg et tykt lag med løv øverst. Løvlaget er froskens naturlige leveområde, holder på fuktigheten og gir skjul. Tilsett spretthaler og bænkebitere, som spiser avfall og samtidig er ekstra føde.

Innred med bromelier, bregner, mose, rotstykker og korkbark, slik at det er mange skjulesteder og siktlinjene brytes. Det reduserer strid mellom dyrene. Unger kan holdes sammen i en gruppe så lenge det er plass. Rengjør vannskålen ofte, og fjern døde blader og mugg.

Les mer: Terrarieoppsett og bioaktiv bunn

TEMPERATUR

Dagtemperaturen holdes på 23-25 °C, og om natten senkes den med 3-4 °C til omtrent 19-22 °C. Svingningen over året skal være liten, 1-2 °C. Frosker er følsomme for varme: temperaturer over omtrent 29 °C er farlige, og en jevn temperatur er viktigere enn det nøyaktige tallet.

Plasser terrariet slik at det ikke står i direkte sol, og bruk en termostat hvis rommet er for kjølig. Kan ikke terrariet holdes under 26 °C om sommeren, må det flyttes til et kjøligere rom. Mål temperaturen med et digitalt termometer nede i terrariet.

Arten har ikke vinterhvile i fangenskap. Mange pilgiftfrosker får en kort, tørrere periode med mindre sprøyting for å sette i gang yngelen; se avsnittet om paring.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG DUSJING

Luftfuktigheten skal ligge på 80-90 % mesteparten av dagen, nær 100 % morgen og kveld, og den kan falle til omtrent 70 % midt på dagen. Lengre tid under 70 % er farlig, særlig hvis frosken ikke har tilgang til vann. Sprøyt med osmose- eller regnvann to til tre ganger om dagen i 10-20 sekunder, eller bruk et tåkeanlegg eller regnanlegg med timer. En siste sprøyting om kvelden får skjulte fôrdyr i bevegelse, slik at froskene finner dem.

Hold luften i bevegelse med god ventilasjon, slik at det ikke oppstår mugg eller stillestående luft. Blir det for tørt, trekker froskene seg inn i skjul, og huden tørker ut. Det kan være farlig på noen få dager.

VANN OG VANNKVALITET

En lav vannskål med 1-2 cm vann er nok. Skålen skal være så lav at en unge kan komme opp av den, og ha steiner eller mose i kanten. Skål og vann skiftes ofte, og skålen rengjøres med varmt vann uten såpe.

Bruk osmosevann, regnvann eller avklort springvann. Amfibier tar opp vann og stoffer gjennom huden, så unngå såpe, rengjøringsmidler og klor i terrariet. Vannskålen er viktig hvis man vil ha avkom, og gir ekstra sikkerhet hvis fuktigheten faller. Unngå fossefall med pumpe, som kan svikte og forurense vannet.

LYS OG UVB

UVB er ikke dokumentert som nødvendig for pilgiftfrosker generelt, og for akkurat denne arten finnes det ingen opplysninger. Et svakt UVB-lys (Ferguson-sone 1) er valgfritt. Det viktigste er et LED-lys med plantevennlig spekter i 10-12 timer om dagen.

Gi froskene skygge og skjul, slik at de kan trekke seg bort fra lyset hvis de vil. Velg lys som ikke varmer opp terrariet nevneverdig.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Kosten består av små levende leddyr. I naturen er det hovedsakelig maur, men i fangenskap brukes vingeløse bananfluer (*Drosophila melanogaster* og *D. hydei*), spretthaler, små bænkebitere, siktet engplankton og av og til nyklekte siklader. Spretthaler og bænkebitere i terrariet gir froskene noe å jakte på hele tiden. Fordi arten er stor, kan voksne ta *D. hydei* og små siklader.

Unger fôres hver dag, voksne tre til fire ganger i uken med 20-50 fluer per frosk etter størrelse og appetitt. Dryss fôret med et kalkpreparat med D3 ved hvert måltid og med et multivitaminpreparat en til to ganger i uken. Bytt mellom tilskuddene, slik at det verken blir for lite eller for mye. La froskene bestemme: rester tyder på for mye fôr, og ivrig jakt er et godt tegn.

Bananfluer er lette å dyrke selv i kulturer på et næringsmedium. Start nye kulturer før de gamle er brukt opp.

Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

Hannene roper høyt og forsvarer små territorier, mens hunnene er rolige. Det er ikke dokumentert hvordan arten oppfører seg i grupper i fangenskap, så par er den sikreste holdformen. Unger kan holdes sammen til de blir kjønnsmodne, og deretter kan det oppstå konflikter, særlig hvis det er to hanner.

Pilgiftfrosker bør så langt som mulig ikke håndteres: huden er tynn og følsom, og stress svekker dem. Flytt dyrene ved rengjøring med en fuktet, ren beholder, og vask hendene før og etter. Bland aldri arter eller former, da det kan spre sykdommer og gi stress.

A. trivittata er dagaktiv og synlig. I naturen bærer hannene rumpetroll flere hundre meter fra territoriet sitt og finner veien hjem igjen, også når de flyttes til helt ukjente steder, så arten har god stedssans. Det taler for et romslig, variert terrarium.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hunnen er størst og kraftigst. Hannene kaller høyt og forsvarer et lite revir, og det er det sikreste tegnet. Kjønnet kan først avgjøres når dyrene nærmer seg kjønnsmodenhet. I fangenskap blir dyrene kjønnsmodne etter ett til to år. Hold fire til fem unger, slik at det med stor sannsynlighet er et par iblant dem.

Fremgangsmåten er lånt fra pilgiftfrosker generelt: oppdrett heller dyrene selv enn å kjøpe kjønnsbestemte voksne, så får man tid til å bli kjent med dem og sikre dem god næring.

PARRING

Paringen skjer i regntiden, når hannen roper fra territoriet sitt og lokker hunnen inn. For å etterligne naturen kan du skru ned sprøytingen og fôringen i flere uker: luftfuktigheten kan falle til omtrent 70 %, men froskene må alltid ha tilgang til vann, og fôret halveres. Etterpå går du tilbake til normal sprøyting, noe som ofte utløser egglegging. Pausen gir hunnen tid til å bygge opp fettreserver og kan gi større kull og sunnere avkom.

Ta en pause hvis hunnen virker utmattet: fjern hannen i et par måneder. Verken tørkeperioden eller pausen er dokumentert for selve arten; fremgangsmåten er lånt fra pilgiftfrosker generelt.

EGG OG RUMPETROLL

Eggene legges i løvet på bakken under blader og små skjul, og i terrariet kan en filmboks eller en petriskål under en kokoshytte fungere som eggleggingssted. En kull er på 15-40 egg, og hannen bærer 15-32 rumpetroll om gangen, i gjennomsnitt 22.

Hannen passer eggene til de klekkes etter cirka 15-22 dager. Deretter bærer han rumpetrollene på ryggen til vann: i naturen stillestående vannhull i en delvis uttørket bekk eller en oversvømt eng i skogkanten, noen ganger flere hundre meter unna. Rumpetrollene er altetende, og i naturen kan flere hundre ligge i samme vannhull. Det er ikke dokumentert hvor mange som kan holdes sammen i fangenskap. Det mest forsiktige er å flytte dem til små beholdere med rent, bløtt vann, enkeltvis eller noen få sammen, og gi dem fint plantefôr og alger. Skift en del av vannet jevnlig, og hold vannet ved romtemperatur.

METAMORFOSE

Eggene klekkes etter cirka 15-22 dager. Rumpetrollene bruker 40-90 dager på å nå metamorfose i fangenskap, og tidsrommet avhenger av temperatur og fôr. I naturen tar det 41-54 dager.

Når forbena kommer fram, holdes vannet grunt, og det skal være lett tilgang til land og fuktige skjul, slik at de små froskene ikke drukner. Når halen er trukket inn, flyttes de forvandlede ungene til et fuktig terrarium uten dypt vann.

OPPDRETT AV UNGER

De nyomvandlede ungene fôres med de minste fôrdyrene, som bananfluer av arten *D. melanogaster* og spretthaler, og senere *D. hydei*. Størrelsen på den første føden er ikke dokumentert for arten. Fôr dem daglig, og dryss på kalk og vitaminer. Hold dem fuktig, og gi dem rikelig med løv og små skjul. Veksten er ikke dokumentert for arten, men unge dyr vokser raskt og blir kjønnsmodne etter ett til to år.

Unger kan holdes sammen i en gruppe så lenge det er plass og nok fôr. Når de nærmer seg kjønnsmodning, bør du dele dem opp i par.

Helse og vanlige feil

Pilgiftfrosker er hardføre når forholdene er stabile, men visse feil går igjen:

- Uttørking: for lav luftfuktighet gir flatt utseende, passivitet og tørr hud. Øk fuktigheten og sprøyt med en gang.
- Overoppheting: temperaturer over omtrent 29 °C er farlige. Flytt terrariet eller kjøl det ned.
- Mangler: for lite kalk, D3 eller vitaminer gir deformerte knokler og svake dyr. Bruk tilskudd ved hvert måltid.
- Parasitter og sopp: hvis en frosk går ned i vekt til tross for god appetitt, eller hvis det er hevelser, rødme eller sår på huden, må den til en veterinær med kunnskap om amfibier.
- Dårlig hygiene: rengjør vannskålen og fjern mugg jevnlig, og hold nye dyr i karantene før de kommer inn til de andre.

Les mer: Karantene og hygiene

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.

Hele veiledningen med kart og oppdateringer: herpy.org/no/pilgiftfrosker/ameerega-trivittata